

HISTORIE OBCE

V roce 1283 se na listině z desek rukopisu, dnes uloženého v Univerzitní knihovně v Praze, prvně objevila zmínka o obcích Dolní Krupá a Horní Krupá. O jejich původu sice není zpráv, ale jejich trvání můžeme směle odhadnout na více jak 700 let. V Dolní Krupě již ve 14. století byl farní kostel a z toho plyne, že osada existovala alespoň již ve století předcházejícím a snad ještě dříve. Můžeme se tedy domnívat, že okolní osady vznikly rovněž přibližně tomto období.

Podle některých názorů vzniklo jméno Krupá podle stoup na výrobu krup, které byly postaveny při potoku. Avšak podle dalších pramenů nelze tomuto názoru věřit a spíše pravděpodobnější vysvětlení podává historik Profous ve svém díle o místních jménech v Čechách - *přídavným jménem Krupý, -á, -é* - znamenalo ve staré češtině hrubý či velký.

Dolní Krupá, Horní Krupá, Rozsochatec, dvorec Skořetín, Pochvald, Lysá, Kojetín, Čachotín, Břevnice, Kyjov, Knyk, Zbožice a dvůr Vilkův patřily k Ronovskému panství. Byly tu ještě vesnice dnes již zaniklé:

Boučí - část lesa u Lysé při silnici za Horní Krupou. Bývala tady dříve osada čítající 22 čísel, která ve válkách zanikla.

Nové Dvory - les ve labe nedaleko Rodovce. Bývala tu kdysi ves čítající 23 chalup, která rovněž za válek zanikla. Po okraji lesa je doposud znatelný náhon, který vedl vodu na mlýnské kolo.

Benedín - Gerštejn, dnes Zálesí. Stávala zde tvrz s vesnicí, zanikla ve válkách patrně roku 1469.

Nejstarší písemně podložené zprávy jsou o hradu Ronovci, který k sobě svou historií láká nejen řady odborníků, ale stále větší počet návštěvníků - turistů.

O Ronovci, raně gotickém hradu, který se rozkládá mezi Dolní Krupou, Břevnicí a Kojetínem, máme první historickou zprávu z roku 1265, kdy tehdejší jeho majitel, bohatý a výbojný pán Smil z Lichtenburka vydává list, v němž připisuje podíl z některých dolů na stříbro klášteru ve Žďáře. Starší písmené zprávy o Ronovci nemáme. Předpokládá se však, že hrad je staršího původu, podle keramických zlomků z 12. století, které se tu nacházejí. Můžeme se domnívat, že původní hrad byl větším dílem roubený ze dřeva, že lehl popelem a na jeho základech byl vystavěn hrad z kamene. Hrad byl rozdělen na předhradí a zadní hrad, který je oddělený širokým příkopem a založený do nepravidelného čtverhranu.

Známky, jak šly hradby po kraji, jsou patrné. V severovýchodním rohu jsou základy stavení, které mělo věžovitou podobu - pánovo obydlí. V severovýchodním rohu je prohlubeň, která byla zřejmě studní. Pod hradem ve stráni u cesty vedoucí od potoka jsou zbytky obranné čtverhrané věže.

Majitelů Ronovce bylo několik. Hrad obdržel české jméno erbu Smila z Lichtenburka a kromě toho německé jméno Sommerburg. Smil z Lichtenburka předal hrad svému synu Hynkovi. Když se Hynkovi synové okolo roku 1300 rozdělili, dostal nejmladší Čeněk hrad na svůj díl. Ten ho předal svému synovci, majiteli Žlebů. Ten postoupil hrad králi Janovi s doly puperskými roku 1345. Král dal Ronovec ihned pánům z Lipého, kteří ho zastavili Marsovi z Radenína. Později dostal Ronovec Čeněk z Lipého a jeho syn Jindřich Ronovec s několika vesnicemi Ješkovi ze Zlíchova - předkovi Andělů z Ronovce. Na počátku 16. století se držitelům již nechtělo bydlet na starém hradě, vystavěli si proto tvrz v Dolní Krupě a hrad opustili. Roku 1502 to byl Jindřich Špetle z Prudic, roku 1510 jeho nástupce Jan Haugvic z Biskupic. Hrad Ronovec byl již roku 1544 podle listiny pustý a naposledy se připomíná roku 1572 v cedulích bratří Haugviců.

Období první světové války pocítili i obyvatelé Dolní Krupé. Během válečných let bylo zmobilizováno 103 mužů z Dolní Krupé a 22 mužů z Chrasti. Z nich padlo 18 z Dolní Krupé a 2 z Chrasti. O tom jak těžké to bylo, si jistě každý dokáže představit. Vesnice byli bez hospodářů a bez prostředků. První světová válka trvala 4 roky. Padlo v ní 10 milionů vojáků a 20 milionů bylo zraněno. Hmotné škody způsobené válkou byly těžko vyčíslitelné. Ztráty způsobené válkou se nikdy nedaly nahradit.

Začátek druhé světové války znamenal pro celou naši zem těžkou zkoušku. Každá vesnice, tedy i Dolní Krupá, šla potom dobou války s nadějí v porážku okupantů. Ve válce bylo pro náš lid velkou oporou vědomí, že v oblasti Českomoravské vrchoviny působí škody nepříteli několik partyzánských skupin. Občané jim podle svých možností vypomáhali potravinami a šatstvem. V zimě roku 1944-45 byla na četnické stanici v Dolní Krupé umístěna četa protipartyzánského četnictva, která tu pátrala po partyzánech. Na dráze u Rozsochatce byly totiž časté sabotáže (poškození vagónů, vykolejení vlaků).

U zařízení letiště u Olešné byla zničena strážnice, telefonní spojení a další. Těchto sabotážních akcí se účastnili : Josef Hebký - strážník tratě ve Žlabě, Václav Klement - cestář, Karel Rychtecký a Alois Zachariáš - dělníci. Hrůzy nacistických žalářů okusilo i několik lidí z Dolní Krupé. V období heydrichiády byli popraveni dva lidé z obce. Z rasových důvodů byli zavražděni manželé Konigovi z Horní Krupé a Štěpánka Kopecká s devítiletou dcerou Alenou z Dolní Krupé. Tito lidé ukončili svůj život v Osvětimi.

Když se druhá světová válka zásluhou hrdinství a nezměrné obětavosti sovětských a amerických vojáků a jejich vítězného postupu chýlila ke konci, když se nezadržitelně hroutila hitlerovská "tisíciletá říše", projevila se radost i v našich obcích. A to již 5.května 1945. Obyvatelé, nadšení zprávou o národním povstání v Praze, byli připraveni urychlit tak dlouho očekávaný konec války. Dolnookrupští odzbrojili německou autokolonu, která tu byla ubytovaná a se zbraněmi šli do Rozsochatce odzbrojit posádku vojenského vlaku. I když byl jejich útok odražen, přesto způsobili nepříteli ztráty.

Tím napomohli sovětským a americkým vojákům k vítězství. Po osvobození následovali dny plné radosti. Do našich obcí přišla svoboda a dlouho očekávaný mír. Tyto dny otevřely cestu práci a poválečným budování....